

ФАУСТІАНСЬКА ТЕМАТИКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ: ТРАДИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Уманець О. В.

Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого, м. Харків

У просторі сучасного гуманітарного знання все більшої гостроти набувають як питання інтеграції різних його галузей, так і проблема осмислення сутності позачасових вищих духовних цінностей та специфіки їх художнього втілення. Перетином цих проблемних ліній є одна з наймасштабніших наскрізних тематичних та образних ліній в європейській культурі – фаустіана.

Традиція її ототожнення з гносеологічною тематикою та сюжетним мотивом угоди з дияволом зумовлює периферійність для сучасного гуманітарного знання багатьох її інтерпретацій, в яких ці «знаки» не є наявними та концептуально значущими. Водночас традиційною для сучасного гуманітарного знання є й певна дискретність її наукового опанування. Специфіка кола засобів виразності у кожному конкретному випадку її мистецької інтерпретації спонукає дослідників до опори на відповідні до певного виду мистецтва дослідницькі інструментарій та методологію. Як результат, попри виняткове розмаїття мистецьких версій і концепцій, багатовікове та активне функціонування в художньому просторі, фаустіанські лінії в літературі та музиці складають собою емпіричний фундамент відокремлених, герметично замкнених дослідницьких площин, із ними пов'язаних.

Перспективним й евристичним є передусім розширення кола фаустіани – уведення до нього її джерел фаустіани (зразків мистецтва Середньовіччя, в яких поступово закладалися основи тематики протистояння ціннісним орієнтирам епохи) та її версій у різних видах мистецтва (зокрема образотворчому, кінематографі), які демонструють концептуальну плюралістичність і своєрідну відцентровість щодо тих її ознак, які до сьогодні досягалися як константі.

З огляду на це перспективним вбачається нове осмислення концептуальної сутності фаустіани (як і інших наскрізних тематичних та образних ліній, що пронизують європейську культуру) як відображення іманентних і перманентних аксіологічних пошуків Людини та людства й передбачення прийдешнього їх ціннісного горизонту. Аксіологічний модус дослідження фаустіани зумовлює потребу синтезування методологій та інструментарію мистецтвознавства, культурології та філософії, що має перспективою всеохоплююче дослідження тематики та образності, одвічної значущих для людства та резонує із сучасними модусами розвитку гуманітарних наук.